

Végső nyugalomra letek

Vitéz felsődriethomai Pettkó-Szandtner Tibor és felesége Pettkó-Szandtner Margit újratemetési szertartása Bábolnán

Szeptember 29-én újabb fejezet íródott lovas történelmünk több évezredes könyvébe. A Bábolna Nemzeti Ménesbirtok protestáns templomában hosszú évtizedek után végakarátát beteljesítve újratemették vitéz felsődriethomai Pettkó-Szandtner Tibor vezérőrnagyot és feleségét Pettkó-Szandtner Margitot. A ménesparancsnok életútja nemzetközi jelentőségű, így a magyar lovastársadalom képviselői mellett számos külföldi vendég is megtisztelte az eseményt, melyet egy nemzetközi konferencia emelt a 2018-as ősz egyik legjelentősebb napjává.

Pettkó-Szandtner Tibor – világhírű ménesparancsnok és fogathajtó, a magyar királyi méneskar tábournoka, a Földművelésügyi Minisztérium egykori lótenyésztési osztályvezetője, lóállományunk megmentője, igaz hazafi.

Utolsó kívánsága nem más volt, mint Bábolnán való örök nyugalomra helyezése, melyet a történelem viharai ellehetetlenítettek 1961-es halálakor. A szertartás és a hozzá kapcsolódó nemzetközi konferencia napja szeptember utolsó szombatjára került kitűzésre dr. Nagy István agrárminiszter úr és dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter úr pártfogásával.

A protestáns templom Pettkó-Szandtner Tibor támogatásával épült

E gyönyörű őszi napon több százan érkeztek leróni kegyeletüket a bábolnai ménesbirtokra, köztük a Pettkó-Szandtner és a Szandtner család majd

minden még élő tagja. Számos hagyományörző tisztelte meg e napot az 1848-as szabadságharcunk lovaságát is reprezentálva egészen a II. világháború koráig. Miután a templom szovjetek által megrongált új ólomüvege felszentelésre került, a gyászmenet a ménesudvarról indult dobszó kíséretével, melyet Pénzes Gábor hö. alezredes vezetett. Őt követték az egyházi személyek, köztük Nánai László Endre evangélikus tábori lelkész, a szertartás celebrálója. A hamvakat a hagyományoknak megfelelően ágyútalpon helyezték el, mely négyesfogatot Somogyi József hajtotta. A lóval érkezett hagyományörzők Ézsias Vencel hö. őrnagy, Vigh Attila hö. zászlós és Dr. Nagy István vezetésével zárták a menetet, mely a

Az ágyútalpat vontató négyesfogatot Somogyi József hajtotta

A gyászmenetet Pénzes Gábor hö. alezredes vezette

A FELTÁMADUNK
VITÉZ FELSŐDRIETHOMAI
PETTKÓ-SZANDTNER TIBOR
1884 - 1961
PETTKÓ-SZANDTNER MARGIT
1894 - 1995
AZ EMLÉKEZŐ JELEN 2018

Dr. Nagy István agrárminiszter

A felújított ólomüveg ablak a szentélyben

ménésudvar után a templom előtti gesztenyefasorra befordulva szerzett örökös élményt az itt álló tömegnek. A honvédség ide vezényelt zenekara mellett díszszakasz is emelte az újratemetés méltóságát. Agrárminiszter úr Széchenyi István szavaival zárta beszédét e két nemes ember búcsúztatásán: „Nyugodjál békével nagy lelkű Hazafi! Te sok jó magot hintettél el Hazánkknak gazdag, de még illő művelődést nem mindenben nyert tájain. Távol maradtott ugyan szemeid elől a gyümölcsözést mutató idő ... Fennmaradnak a Te jótéteid ... midőn szebb jövődöt forgató lélekkel, a közjóra-való munkálódás meleg érzetével nyugvó-helyedhez járul gondolkodó Földid.” ▶

A Nádasi hagyományörző huszárok

Vitéz felsődriethomai Pettkó-Szandtner Tibor és felesége Pettkó-Szandtner Margit újratemetési szertartása Bábolnán

Konferencia Pettkó-Szandtner Tibor szellemi hagyatékáról a Magyarországi Arablótenyésztők Egyesületének Ünnepi Közgyűlése keretében

A szertartás után az egykori tisztikaszinó 4-es termében fotókiállítás nyílt meg, melyeken Pettkó-Szandtner Tibor elvesztett tarsolygyűjteménye látható. Ritka szenvedéllyel gyűjtötte a méneparancsnok úr e történelmi ereklyéket, majd 120 darab állt tulajdonában, míg a Nemzeti Múzeumban alig 20 darab található. Felesége férje halála után egy jelentéktelen összegért a rendszerváltás előtt felajánlotta a magyar államnak, de az nem tartott rá igényt, így kénytelen volt elárvereztetni, mellyel szintén hatalmas veszteség érte kultúránkat. Alig pár darab került magyar tulajdonos kezébe.

A fogadás után kezdődhetett meg a MALE rendkívüli, előadásokkal tarkított közgyűlése a ménesudvar színháztermében. Az előadók között üdvözölhettük dr. Hecker Walter hipológust, aki a parancsnok életét mutatta be. Ezután Josef Schrallhammer úr tartott egy rendkívül érdekfeszítő előadást Németországból, a magyar és a nyugati hajtóstílust összehasonlítva, valamint bemutatta a méneparancsnok németországi sikereit és tevékenységét. Az érdeklődő közönség egyiptomi vendéget is köszönhetett Mrs. Sheeren El Kabbani vezető kutatót, a világ első könyvtárából Alexandriából. Az El-Zaahra-ban kézzel írt méneskönyvről, az ott töltött évek máig érezhető hatásáról mesélt számos unikális fotóval színesítve előadását. A 96 esztendő Dr. Boros Marietta etnográfus

kiválóság, Szandtner leszármazott, aki nem mellesleg még ült egy fogatban a parancsnok úrral arról beszélt, mit is köszönhet a magyar néprajztudomány Pettkó-Szandtner Tibor „A magyar kocsiszás” című művének. Végezetül Kedves Gyula ezredes, hadtörténész, a Parlament Múzeum kurátora huszártarsolyokról tartott prezentációt.

Rombauer Tamás elnök úr nem feledve a sír németországi gondozójának érdemeit, Ruth Pirhalla asszonyt a színpadon köszöntötte. A nemes hölgy, (aki a feleség rokona) váltotta ki és gondozta hosszú évek óta a sírt, így hiszem, hogy a legnagyobb érdem személyét illeti meg.

Az emlékezetes nap záró akkordjaként a fedeles lovardában méneket vezettek fel, majd az érdeklődők kilátogathattak a kancatelepre az idén született csikók szemléjére. Festő ecsetjére kívánczó jelenet volt a kancák és csikók látványa a lemenő őszi nap fényében.

Úgy hiszem a történelmi esemény minden egyes résztvevőjét a kegyelet mellett büszkeség és egyfajta elégedettség töltötte el, hogy mindannyian részesei lehettek Pettkó-Szandtner Tibor és felesége sz. Soós Margit végakarátának teljesítésében. Különösen megtisztelő érzés volt, hogy külföldi vendégeink hasonlóan jó érzésekkel gondoltak vissza a nap történéseire, mint a magyar résztvevők. Az újratemetés példája reményt és erőt adhat a jövőre nézve, iránymutató példa rá, hogy a méneparancsnok oly sok mellőzött sorstársa is méltó helyre kerülhessen történelmünk emlékeze-

tében. E nagy nappal hosszú évtizedek után a végére értek a tábornok úr és felesége történetének viszontagságai, végre Magyarországon nyugodhatnak békében, ahol immáron „ismét hallhatják kedves lovaik patadobogását”.

Cseri Dávid

Rombauer Tamás, a MALE elnöke megnyitja a konferenciát

Dr. Hecker Walter a parancsnok életútját mutatta be

Josef Schrallhammer a magyar és a nyugati hajtóstílust hasonlította össze

Mrs. Sheeren El Kabbani vezető kutató, a világ első könyvtárából Alexandriából

Dr. Boros Marietta etnográfus, Szandtner leszármazott

Rombauer Tamás, a MALE elnöke nem feledve a sír németországi gondozójának érdemeit, Ruth Pirhalla asszonyt a színpadon köszöntötte. Pirhalla asszony Pettkó-Szandtner Margit rokona, ő váltotta ki és gondozta hosszú évek óta a sírt, továbbá Bábolnának ajándékozta a gránit sírkövet is.

A magyar arab lóért

A Pettkó-Szandtner Tibor és felesége Pettkó-Szandtner Margit újratemetésének napján rendezett ünnepi közgyűlésen a Magyarországi Arabló Tenyésztők Egyesülete „A magyar arab lóért” kitüntetésben részesítette az egyesület két tagját, Dr. Somogyi Lajost és Tatár András, akik az ünnepi konferencia zárásaként Kocsis Alfréd és Kiss László elnökségi tagoktól vehették át a díjakat.

Rombauer Tamás, az egyesület elnöke méltatta a két kitüntetett munkásságát:

Dr. Somogyi Lajos szabadbattyáni állatorvos 1994 óta tagja az egyesületnek, ezidő alatt több, mint 50 kitűnő lovat tenyésztett. Mind az arab, mind a Shagya arab és az arab telivér fajtához avatott kézzel nyúlt.

Több évtizedes tenyésztő munkájáért és az arab lovak körében végzett gyógyító munkájáért a közgyűlés javaslatára részesült a kitüntetésben.

Dr. Somogyi Lajos – A kitüntetést átadja Kocsis Alfréd elnökségi tag

Tatár András, mellette a díjat átadó Kiss László elnökségi tag

Tatár András egykori kitűnő lovastornász és díjugrató lovas több, mint egy évtizeden át dolgozott Katarban az Al Shaqab lovas központban, mely az Öböl-menti országok vezető lovas létesítménye. Neki köszönhetjük, hogy a magyar arab telivér tenyésztés – első sorban Bábolna – kitűnő ménekhez jutott, és egy hosszan tartó együttműködés jött létre a térség vezető ménese és a magyar tenyésztők között.

Vitéz felsődriethomai Pettkó-Szandtner Tibor és felesége Pettkó-Szandtner Margit újratemetési szertartása Bábolnán

A szertartást Nánai László Endre evangélikus tábori lelkész celebrálta. Beszédét, melyben felekezeti hovatarozástól függetlenül a szertartás minden résztvevőjéhez szólt, változtatás nélkül közöljük.

„A nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: végezetre eltétem nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését. Ámen.” (2 Tim 4,7-8)

Nánai László Endre evangélikus tábori lelkész celebrálta a szertartást. Mellette balról dr. Szalai Gábor katolikus plébános, jobbról Veres József evangélikus tiszteletes.

Tisztelt gyászoló család, emlékező közösség, kedves testvéreim!

Talán nem tévedek, ha úgy gondolom, hogy ez a temetői alkalom azon kivételes esetek egyike, amikor az öröm hangjai elnyomják a bánatét. Az idő, ami nemcsak gonosan peregni, de gyógyítani is képes, oly sok esztendő távlatából a család számára bizonyára megszűrte, finomította az érzéseket és remélhetőleg csak a leglényegesebbet hagyta meg: a szeretetet. Az, hogy valaki 57 év után idegen földből hazatér, egy oly sokáig fájoan nyitott történet ilyen méltó lezárása nemcsak a családjának ajándék, és az egész nemzet számára büszkeség, hanem szerintem az Isten (halálban is megtartó,) gondviselő szeretetének is egy kivételesen szép példája.

„Az eget Urától csak egyet kérek, hogy ha meghalok, itt temetsem el, egy bábolnai legelőn, hogy még onnan alulról is hallhassam kedves

lovaim patadobogását!” Pettkó-Szandtner Tibor fohásza végre meghallgatásra talált (és jó azt látni, hogy az Ursten ilyen történelmi távlatokon átívelve is képes most valódi megnyugvást, elfogadást és belső békét helyezni a mi szívünkbe).

Egy olyan léttől veszünk most búcsút, aminek a fókuszpontjában látványosan egyetlen dolog állt: a lovak szenvedélyes és állhatatos szeretete. Ez volt az a gyúanyag, amitől aztán minden lánggra kapott körülötte; a prizma, amin keresztül sokoldalú személyisége/tehetsége minden árnyalatát látványosan kibonthatta:

- Sportemberként, mint kompetitív alkat: fogathajtó világversenyek ünnepeit bajnoka...

- Bábolnát méneparancsnokként szívós kitartással Európa egyik leghíresebb arab ménésévé tette: kérelhetetlenül bebizonyítva, hogy nemcsak kimagasló logisztikus és szervezői

zsenivel rendelkezett, de kiváló érzékkü tenyésztő, koncepciózus fajtanemesítő volt, akinek volt szeme a lovakhoz (egyszerre volt „poeta nata” és „docta”)

„A magyar kocsisz” c. könyve kapcsán szakírói vénáját is megvillantotta (pótolhatatlan hagyatékot teremtve a néprajzkutatók, történészek és későbbi fogathajtók számára)

- ...és, persze a muzikalitás sem hiányozhat ebből a színskálából: egyedülálló, harsonás lovaszenekart alapított - de még katonai pályafutása is a lovakhoz köthető: ékesen demonstrálta (amit némely lövészeink még ma sem szívesen fogadnak el), hogy katonaként nemcsak fegyverrel lehet eredményesen szolgálni a magyar hazát. Íme számtalan eligazodási pont, ahol egy sokoldalú személyiség teremtő ereje feltérképezhető: és minden a lovakhoz köthető.

S bár jómagam az út porát leginkább gyalogosan nyeldeső vándor vagyok, aki a kaszton kívül rekedtek sóvár vágyakozásával szemléli a lovas emberek világát, egyvalamit már régóta megfigyeltem velük kapcsolatban: azt, hogy lovak iránti vonzalmukban értelmezhetetlen a langyosság fogalma. Ott pulzál a személyiségükben valami ősi, archaikus, transzracionális erő: mintha megszólítottak és elhívottak lennének, akik valami archetipikus, a lélek mélyrétegeiből érkező hívásra válaszolnak. Hosszú évezredek visszhangoznak bennük, amikor ló és em-

ber sorsa még szervesen összetartozott és teremtő módon átjárta egymást. És itt döbbsentem rá, hogy – legalább is a saját számomra – megtaláltam a kulcsot Pettkó-Szandtner Tibor személyiségéhez. Van ennek a történetnek ugyanis egy mélyen keresztény olvasata.

Az, hogy a ló a maga vad és lenyűgöző pompájában, szenvedélyes szilajságával és erejével évezredek óta a természetes, veszélyes erőket hordozó ember jelképe, aki önmaga ura, (magának vezényel) és törvényen kívül áll – ez többé-kevésbé közhely. Ezzel kapcsolatban a feladat egyértelmű: ezt a zabolátlan erőt meg kell szelidíteni, a lovat be kell törni, kultiválni, ma úgy mondanánk: tanítani kell, hogy a társadalom érdekeit szolgálhassa.

Ha ezt az ember megteszi, akkor valóban: „sárkányokkal szánthatsz-vet-hetsz, mint a tőkeletes hatalom maga” – ahogy Weöres Sándor fogalmazott. Azt viszont már viszonylag kevesen tudják, talán még a jelen lévő kollégáim sem, hogy bár a ló a Bibliában általában ominózus jelenség, a háború hírnöke – maga a lovon ülő ember képe viszont egy nagyon ősi Krisztus-szimbólum. „Egyszerre valóságos Isten és valóságos ember” mondja ki a kalcedóni zsinat Jézus Krisztusról, és ez tükröződik ebben a képben, ahol a ló az emberi, a lovas pedig az isteni oldalt jelképezi. Az átnemesített, felemelt erő. Nem véletlen, hogy az emberiség megváltója istállóban született, mint ahogy az sem, hogy a Jelenések könyvében Krisztus majd fehér lovon jelenik meg nekünk újra. Ebből a perspektívából szemlélve pedig Pettkó-Szandtner Tibor története is teljesen más színezetet kap. A „hitet megtartó élet” a hit értelmezése is: mert a hit szenvedély is, hiszen igazi szenvedély nélkül nem lehetett volna létrehozni mindazt, amit ő alkotott. Sőt, tovább megyek: igazi szenvedély nélkül semmiféle maradandó dolgot nem lehet létrehozni

ebben a világban.

„A nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.” Eredetileg a római börtönben szenvedő, kivégzés előtt álló, a megérzett közeli halállal farkasszemet néző és az életével tudatosan számot vető Pál apostol mondja ezeket a szavakat. Egy idős ember retrospekciója. És bár a két kontextus nagyon eltérőnek tűnik, teljesen jogos és megalapozott, hogy Pettkó-Szandtner-Tibor élete vezérfonalának tekintette ezt az igét. Küzdelmekben bővelkedő, tartalmas és építő, tanúságtevő élete során többször is megtehetette a saját hasonló számadását.

A harc, a küzdelem persze az eredeti görög szövegben az atlétikai versenyek világát idézi meg, és tulajdonképpen egy allegória, az egész életünk allegóriája. A versenyen, amelyen mindannyian futunk, igazából nem is másokkal versengünk, hanem saját magunkkal tusakodunk; és az élet szépségein és szenvedésteli borzalmain keresztül haladunk... próbálunk eljutni Istenhez. Hogy honnan jöttünk, és hová megyünk – ennek a két alapvető tájékozódási pontnak az ismerete pedig hozzásegít ahhoz, hogy tudjuk, hol a helyünk a világban. És ne essünk kétségbe, ha a te-repviszonyok megváltoznak. Magaságok és mélységek, öröm és gyász, versenyfutások és menekülések szegélyezik az utunkat – harcunk alapvetően mégis a hit harca.

És amikor az apostol arról beszél, hogy a hitet megtartottam, ez a görög szó, a „tereó” azt jelenti, hogy nem adtam föl, nem vesztettem el, hanem megőriztem – valaki másnak a számára. Az apostolnak ez a tanítványa, Timóteus; mi viszont nyugodtan nézzünk szét itt a bábolnai ménesparkban, és örüljünk annak, hogy Pettkó-Szandtner Tibor öröksége a közvetlen családon túlmutatva milyen erőteljesen él tovább a magyar lovaskultúrában. De ne álljunk itt meg. Tegyük még egy lépést. Nézzük meg ezt a kis

evangélikus templomot is, amit ő építtetett. Ezen a ponton a perspektívák már végtelenül kitágulnak, számomra legalábbis ez jelképezi a legféltreérthetlenebb módon azt a végső desztinációt, amire ez a teremtő hitű, tanúságtevő élet mutat: az (Isten idejére, az) örökkévalóságra. Keresztény emberként pedig ne felejtjük el: életünk küzdelmei egy olyan Isten színe előtt zajlanak, aki az Úr Jézus Krisztus személyében maga is lefutotta ezt a távot, végigküzdötte a nemes harcot, és nem is akarhogy. És ha valaki, ő pontosan tudja, hogy mi vár minket, amikor átszakítjuk a célszalagot. És az egész krisztusi történet arról szól, hogy életünk küzdelmei a vitathatatlan veszteségek, szörnyűségek és szenvedések ellenére végül mégis az isteni gondviselés szeretetébe vannak ágyazva. És ha ezt tudjuk, akkor tudjuk azt is, hol a helyünk a világban, és félelem nélkül tudunk farkasszemet nézni földi építkezéseink ledőlésével, a kudarcokkal, vagy akár a halállal is. Két embertől veszünk most búcsút.

„Minden sikeres férfi mögött ott áll egy erős nő” – tartja a mondás, és ebben a helyzetben sem történt ez másként. Bár nem exponálta magát olyan látványosan a kulturális emlékezetben, azért teljesen nyilvánvaló, hogy: az evangélikus Pettkó-Szandtner Tibor nem válhatott volna azzá, aki volt a katolikus Pettkó-Szandtner Margit állhatatos, támogató szeretete és férje mellett minden helyzetben kitartó hűsége nélkül. Mi pedig ökumenikus szellemben, erős hittel abban, hogy útjukat ugyanaz a könyörülő Isten vezette, és az igazság koronája Pettkó-Szandtner Tibor és Pettkó-Szandtner Margit testvéreink számára is elte-tett, ebben a halálban is megtartó, gondviselő szeretetben megnyugodva vegyünk búcsút, ilyen reménységgel emlékezzünk és köszönjük el eltávozott testvéreinktől. Ámen.